

Subklinische ibr zorgt voor schade die ernstig wordt onderschat

Hoogste tijd voor aanpak ibr

In Europa wordt hard gewerkt aan de aanpak van ibr op melk- en vleesveebedrijven. 'Je kunt niet achterblijven als landen om je heen aan ibr werken', geven gezondheidsdeskundigen Stefaan Ribbens en Peter Nettleton aan. Ibr is geen politieke, maar een subklinische ziekte geworden, zeggen beiden.

tekst Alice Booij

Rode snotneuzen, ogen die flink tranen, hoestende dieren, sterfte en een flinke derving van melkproductie en groei. Veel veehouders denken dat ibr er zo uitziet. 'Dat klopt ook, zo was het dertig tot veertig jaar geleden', geeft virologisch adviseur Peter Nettleton uit Groot-Brittannië aan. 'Inmiddels is rundvee meer immuun en is ibr milder geworden in de verschijnselen, maar de schade is gebleven.' Nettletons Vlaamse

collega Stefaan Ribbens van Dierengezondheidszorg Vlaanderen geeft aan dat ibr de opmaat is voor veel andere problemen. 'Ibr is meer subklinisch, je ziet het minder, maar de schade is er wel degelijk. Naast minder productie betekent dat ook problemen rond het kalven en vruchtbaarheidsproblemen.'

Reden genoeg volgens beide specialisten – die op uitnodiging van Pfizer dierenartsen in Nederland bijpraten – om hun landen te stimuleren om ibr aan te pakken. 'Met name op vleesveebedrijven zien ondernemers de schade, een ibr-uitbraak zorgt voor tien procent sterfte. Problemen aan de luchtwegen zijn de grootste kostenpost en oorzaak van groeiderving.'

Bij melkveebedrijven gaat de aanpak van ibr moeizamer omdat de ziekte daar minder ernstig lijkt. 'Dat is echter schijn. Ibr zorgt voor secundaire problemen, het verzwakt de weerstand van dieren, waardoor ze andere ziekten krijgen. Bij melkkoeien zie je dat in een lagere productie, bij jongvee zorgt het voor grote problemen. Maar de schade is lastig hard te maken', geeft Ribbens aan. Hij krijgt bijval van Nettleton. 'Naar schatting kost het zo'n tachtig tot negentig euro per melkkoe per jaar.'

Een politieke ziekte

Dat ibr weleens een 'politieke ziekte' wordt genoemd, is volgens Ribbens en Nettleton terecht. 'Je wilt met import geen ibr in het land of op het veebedrijf binnenhalen. Vooral bij stress van transport en verhuizing gaat subklinische ibr over in de klinische vorm en dan komen de problemen én de economische schade. 'Je kunt het vergelijken met een herpesvirus', geeft Ribbens aan. 'Eenmaal geïnfecteerd kan een dier het weer krijgen en het virus uitscheiden. Het is dus logisch dat ibr een rol speelt bij de gezondheidseisen bij aan- en verkoop van vee.' Uiteindelijk is het ook via import van de andere kant van de oceaan naar Europa gekomen, aldus de Vlaming. 'Ze noemen het in Vlaanderen niet voor niets de Canadese ziekte.'

Vandaar dat de ibr-bestrijding hoog op de agenda staat in veel Europese landen, zoals in Duitsland, België, Italië, Tsjechië, Slowakije, Frankrijk, Ierland en Luxemburg. 'Het lijstje met landen die niets doen, wordt steeds korter', geeft Nettleton aan. Hij geeft verder aan dat naast Zwitserland en Oostenrijk ook de Scandinavische landen Finland, Noorwegen, Zweden en Denemarken vrij zijn van ibr en dat een land als Duitsland al

Stefaan Ribbens: 'Ibr zorgt voor secundaire problemen, het verzwakt de weerstand van dieren, waardoor ze andere ziekten krijgen'

Peter Nettleton: 'Vijftien jaar na het Bayer-probleem zouden rundveehouders de ibr-aanpak moeten heroverwegen'

dicht bij deze status is. 'Het is dus heel goed mogelijk om vrij van ibr te worden.' Een wereld zonder ibr is mogelijk? 'Ja, dat kan. Deze landen bewijzen het.'

Vrijwillig of verplicht?

In Vlaanderen is vanaf 2012 de bestrijding van ibr omgebogen van een vrijwillige naar een verplichte vorm. 'Elke veehouder moet wat aan ibr doen', omschrijft Ribbens, die aangeeft dat veehouders met een keuringspassie als eersten ibr aanpakten. 'Inmiddels is een kwart van de bedrijven vrij. Zij hebben economisch voordeel doordat ze hogere prijzen voor gebruiksvee krijgen en ze zagen ook al snel het nut voor de internationale handel.'

Ook de infectiedruk van ibr is met het vrijwillige programma gedaald. 'Het aantal ibr-uitbraken is afgenomen. Van de helft van de bedrijven die besmet zijn, is er nu nog 35 tot 40 procent over.' Toch noemt hij de vrijwillige aanpak 'weinig succesvol'. 'Met vijfhonderd veestapels in het programma was er te weinig beweging. De hardere aanpak gaat meer opleveren. Nu zijn 18.000 bedrijven aan de slag.'

In Groot-Brittannië is de bestrijding vrijwillig. 'De meerderheid van de melkveehouders vaccineert omdat dierenartsen dat adviseren. Bij vleesveehouders is dat zo'n dertig procent.' In een formeel certificeringsprogramma zit slechts veertien procent van de rundveebedrijven. 'Dat zijn vooral bedrijven die met fokmateriaal werken; de extra kosten van certificeren krijgen ze zonder twijfel terug door een hogere verkoopprijs', geeft Nettleton aan. 'Het stamboek moedigt het certificeren aan en dat helpt.'

Maar de onafhankelijk adviseur is niet erg positief over de vorderingen. 'Zonder strakke maatregelen zie ik in de situatie niet veel veranderen. Boeren moeten zich bewust worden van de schade en met de dierenarts in discussie gaan, dat helpt.'

Hoe is de situatie in Nederland? Na de problemen in 1997 met het Bayer-vaccin dat vervuild was met bvd en dat zorgde voor negatieve bijwerkingen, zijn veehouders en hun organisaties huiverig. 'Maar je moet wat doen als de landen om je heen ook wat doen', geven beide specialisten aan. 'Daarbij is de infectiedruk in Nederland, waar veel runderen op een kleine oppervlakte leven, hoog, wat een extra reden is om ibr aan te pakken', zegt Ribbens. 'De vraag is of dit met een vrijwillig bestrijdingsprogramma kan.'

Heroverweging ibr-aanpak

Een herhaling van het Bayer-probleem zal er niet komen, denkt Nettleton. 'Die kans is heel onwaarschijnlijk.' Hij benadrukt nog maar eens dat het in Nederland heel anders had kunnen lopen. 'Als Nederland had doorgezet, was het nu bijna vrij geweest, net als Duitsland, dat deze status in vijftien tot twintig jaar gaat binnenhalen.' Voor de Brit is de Duitse aanpak duidelijk een voorbeeld. 'Vijftien jaar na het Bayer-probleem zouden de rundveehouders de ibr-aanpak moeten heroverwegen.'

'Weet wat je ibr-status is', aldus Ribbens en Nettleton. 'Er komt ongetwijfeld weer een programma aan. Dan weet je waar je staat.' Nog een advies voor de Nederlandse rundveehouders is vaccineren. 'Zo verlaag je de infectiedruk en bescherm je de dieren tegen ibr en verhoog je de weerstand.' Daarnaast adviseren ze het bedrijf gesloten te houden. 'Het allerbeste is om geen vee van andere bedrijven binnen te halen. Doe je dat wel, zorg er dan voor dat het dieren zijn met een bekende status en houd een quarantaineperiode aan.' 'Biosecurity' noemt Ribbens dat. 'Op pluimvee- en varkensbedrijven is dit normaal. Bij grotere veestapels en de noodzaak om het antibioticagebruik te verminderen is dit ook dé strategie voor melk- en vleesveebedrijven.' |